

הודעה מס	גליון מס	13
הודעה של	שם המעשה (לנקד)	החם הרטי
השם הקודם	שם האב	החם הרטי
מקום הלידה	המען הקבוע	מס' הוהות
מס' הטלפון	המקצוע	שנת הלידה
התאריך 15.3.75	המקום	המיקוד
1	לפני	מס' הטלפון
2	אני	מספרו דרגתו ושמו של החוקר
3	אני	הכפפה נאמנות
4	אני	שם המעשה
5	אני	שם האב
6	אני	שם האב

קטע מהודאתו המקורית של מיכאל צור שנוגבתה ב-19.3.75, היום שבו נשבר

ליטות, קיבלו הסבר כי אין כל כוונה לטעון שהם נתנו שוחד, ואף הצביעו לפניהם על פסקדין ידוע (ע"פ 244/57, פד"י י"ב, 601), שבו קובע בית-הדין שיש לעלוין כי יש מקרים שבהם פלוני נותן כסף בתוס'לב, ואילו הלוקח אותו מקבל למעשה שוחד.

הגרמנים תבעו מיסמך בכתב על כך, איימו במיכתב (28.4.75) על פרקליט מחוז תל-אביב, כי אם תבולטנה הקלות-המס שקיבלו בגרמניה כתוצאה מן הפרשה ב-ישראל, יתבעו מממשלת ישראל את הנזק שייגרם להם ושיהיה סביב 140 מיליון מרקים לגרמנים — הסכום שהשקיעו ב-חברה לישראל.

אם תחל המישטרה לחקור על סמך תיקי מיכאל צור, צפויה לה עבודה רבה. הנה, למשל, מאשר מי שהיה ראש שירותי הביטחון הכלליים עמוס מגור, נאמנו של רוזנבאום בישראל (בעדותו במישטרה ש-ניתנה ב-30 בנובמבר 1974), כי ידע מפי סיבור רוזנבאום שעסקה מסוימת שעשה צור עם רוזנבאום, עיסקה איי-סייטי על סך 2.6 מיליון דולר, היתה פיקטיבית. היתה זו עסקה שבאמצעותה קיבל צור ברמאות אישור מן האוצר להוציא 2.6 מיליון דולר מישראל, והפקידים אצל רוזנבאום, כשגודע למגור דבר העיסקה, דיווח עליה לאברהם אגמון, מנכ"ל האוצר, וזה יעץ לו לפנות לא למישטרה, כדרוש, אלא להנהלת החברה לישראל...

הביוב המיפלגתי הטהור

ה הודאות של צור משתרעות על-פני מאות עמודים. היום מתחרט צור על מה שאמר, קשה להניח כי יסכים להוסיף ולהסביר למישטרה את הטפה שגילה. עובדה אחת ראוייה לציון: בכל הודאותיו אין מופיע אף שם אחד של אדם שהוא מן השורה הראשונה בכלכלה הישראלית, לא שר ולא סגן-שר, וזאת, למרות שחוקר ריו של צור לחצו עליו קשות בניסיון להשיג משהו נגד צבי דינשטיין או פינחס ספיר, ההוראות הגלויות של צור, המסד גירות את טובי חבריו, משכנעות כי אילו היה לו דבר-מה נגד ספיר וקבוצתו, היה אומר זאת. פשוט לא היה.

לפני שנים אחדות פגש אדם ידוע ב-מיכאל צור בבר-מיצוה של בנו של אבי צור שלוש, או מראשי משרד-החוקר. צור היה אז אחרי פרישתו מן השירות בממ"ש, ודובר בו נכבדות כמעמד לכהונת שר בממשלת החקירה. האדם שאל את צור אם נכונות השמועות הללו, וצור השיב: "אינני מוכן להגיע למשלה דרך הביוב המיפלגתי". כיום, אין ספק שצור מהרהר שוב, אם צינורות-הביוב המיפלגתיים אינם נקיים יותר מעיסקותיהם של עמ רוזנבאום וצ'אס באירופה.

נימים אלו, שועל-החקירות הוותיק זיגל היטיב לדעת כיצד לשבור את אלילי-הכלל-כלה הישראלית.

אחת התיסבוכות שנוצרה כתוצאה מ-הבנה לא-נוכח של הודאת צור, היא פרשת האי-שום-בשוחד, כתב-האי-שום טוען כי צור לקח שוחד מקבוצת ריגור הגרמנית, שהיא בעלת-המניות הגדולה ב-חברה לישראל. עדויותיו של צור קבעו כמה פעמים כי הוציא את הכסף מן הגרמנים במירמה. העדויות מספרות כי אמר לגרמנים שעליו לשלם עמלות לבנקים, כדי שיסכימו לתת הלוואות לגרמנים. העמלות היו בגובה 5 מיליון מרקים.

כשנוכח צור כי הגרמנים מהססים לשלם עמלות כה גבוהות, הציע להם מוצא צורי אופייני: הרי תקנות מס-ההכנסה בגרמניה מאפשרות לנכות את העמלות כהוצאה מוכרת, אמר להם. במקום להצהיר על עמלות של 5 מיליון מרקים, תרשמו 10 מיליון מרקים, תנכו את הסכום כולו מן הרווחים שלכם כיומי העיסקה, תעבירו

את העמלות לשווייץ, ומשם אחזיר לכם 5 מיליון מרקים. כך לא תעלה לכם העמלה דבר, כולה תהיה על חשבון מס-ההכנסה הגרמני, והכל יהיה חוקי.

הגרמנים הסכימו, ובקפדנות גרמנית דאג האיש החוק של קבוצת ריגור, הורסט ראטה, כי העיסקה כולה תדווח לשילטונות המס, כולל החלק של החזרת מחצית ה-עמלה משווייץ. הכל היה כשר.

הגרמנים איימו בתביעה

כ אשר ניגשו פרקליטי מחוז תל-אביב לניסוח כתב-האי-שום, עמדו לפני בעייה: מאחר שקבלת העמלות היתה בגרמניה, ומקורה אינו בישראל, אין זו עבירה לפי החוק הישראלי אלא רק לפי סעיפי השוחד. אבל כמעשה-שוחד יש שני צדדים: משוחד ומשחד, ואילו כאן יש רק משוחד, כאשר נותן-הכסף סבר כי הוא נתן כעמלה. כתב-האי-שום קבע, אם כי רק כי צור קיבל את הכסף כשוחד, ולא התייחס כלל לחלקם של משלמי הכסף בעניין.

אולם פירסום כתב-האי-שום גרם מייד לקבוצה הגרמנית להקים קול זעקה, שכן יריבם בחברה לישראל, הברון אדמונד דה-רוטשילד, האשימם מייד בשיחוד ודרש לסלק מן החברה. כשפגו הגרמנים לפרק-

ואינו מאפשרות לו לסרב לענות, אולם שימרון יעץ לצור להודיע לחוקריו כי הוא פשוט עיף מחקירות וכי הוא מבקש שיתנו לו מנוח. שימרון נסרד מצור ב-תחושה שהכל מתנהל על מיי-מנוחות, הלך לישון בחדרו במלון פלאזה בתל-אביב בהרגשה טובה.

למה נשבר צור? **יום הרביעי** בשעות הצהריים התקשר אל שימרון ניצב-מישנה בנימין זיגל, ביקשו לבוא אליו בדמיסת. שימרון עשה זאת, שוב בלי כל חשש. משהגיע לזיגל, מצא את צור יושב עימו, זיגל פנה לשימרון, אמר לו כי חל מיפנה מרעיו ביותר, וכי צור מספר דברים כה חמורים עד שהוא מצא לנכון להפסיק את שטף-הדיבור של צור ולאפשר לו להיוועץ בפרקליטו, כדי למנוע כל טענה

אפשרית, מאוחר יותר, כי ההודאה הוצ' אה בכפייה, כאשר זיגל הראה לשימרון חלקים מן החומר החדש, חישב שימרון להעלף.

צור תחל מרצונו שלו, ובלי שאיש יידע מה לשאלו אותו, לספר את כל פשרות עברו — כולל תרגילי החברה לשר אל, וכיצד הוציא במירמה מן הגרמנים ומאחרים 5.5 מיליון דולר. משך שלושה ימים דיבר צור ללא-הרף, כמי שמבקש לפרוק מעל ליבו את הכל. האומנם נשבר בגלל האיום כי יעצרו את אשתו רות, שהיה לו עימה חשבון-בנק משותף? או מעורב בפרשה? או אולי בגלל ההשגות הממושכת בכלל? לגירסות אלו יש לצ' רף עוד אחת.

צור היה תמיד בטוח בעליונותו ה-שיכלית על כולם. מוחו היה מפורסם ב-חדותו, והוא התייחס לאחרים בביטול. והנה נפל בפח בידי סיבור רוזנבאום, ה-כלומ'ניק הזה שרק תודות לצור הגיע למעמד שאליו הגיע. צור העמידו על רג' ליו בעשותו אותו בנקאי של חברות-המיסחר הישראליות עם אפריקה. והבנקאי היה עיסקת החברה לישראל. צור יכול היה באותה מידה עצמה לעשות עיסקה זו בבנק שווייצי סולידי כמו קרדיט-סוויס או 'וניון-די-בנק-סוויס', והוא חבר דווקא ברוזנבאום, שעתה הפילו ממרום מעמדו.

החוקרים ידעו על הפגיעה הקשה ב-גאותו כתוצאה מכך, ופרטו רבות על

ומזכיר-הבנק מיכתב עם תאריך מוקדם יותר, וכך שיחררו את השטרות וצור קיבלם והביאם ארצה, ונתנם לחברה ל-ישראל. אגב, צור מסר לקבוצה הגרמנית גם את תעודת-ההפקדה שהיתה על שמו, בסך 1.3 מיליון מרק גרמניים. תעודה זו נשלחה עליידו לפרנקפורט, באמצעות ה-חשב של החברה לישראל, לובה טיגנר.

הפרקליט נדהם מן ההודאה

ל פני עדותו של צור במישטרה חשבו ראשי החברה לישראל כי ב-החזיקם בשטרות הם מקטינים את חובם ב-5.5 מיליון דולר, עתה מתברר כי השטרות הוצאו במירמה, ולכן אין למח' זיק בהם תועלת מכך, והקבוצה הגרמנית כבר הטילה עיקלים בשווייץ על החב' רות הוואדוציות, בעלות השטרות כחוק. הודאתו של צור פוגעת בידיד-נפש אחר שלו, היהלומן פסח ברמן. ברמן היה שנים רבות נציג בילעדי ליהלומים של חבלת פיתוח בארצות-הברית, לפי הוראת צור. דבר זה היה בניגוד לכמה ביקורות של מבקר-המדינה, שאסר על חברת פיתוח למכור יהלומים אלא רק לקנות יהלומי-גלם.

מייד לאחר מעצרו של צור היה ברמן מבקר מדיינים אצל רעייתו רות, מסיעה מרושלים לכלא וחזרה, ומעודד את רוחה. והנה, צור מצא לנכון לספר כיצד קנה מברמטן 10 אלפים דולר בניגוד לחוק, שיי' לם לו בלירות.

מדוע נשבר צור? לא היה מי שתמה על כך יותר מאשר פרקליטו, עורר-הדין ארווין שימרון. עד ה-18 במאוס היה שימרון בטוח למדי בעצמו. החומר ש-מצא בידי המישטרה כלל ביקור הוכחות על כך שצור החזיק קופסה ב', וכן כי קיבל עמלה של 70 אלף פרנקים שווייציים מ-רוזנבאום, ועוד דברים מסוג זה.

גם שימרון יגם פרקליט מחוז תל-אביב העריכו, כי החומר יאפשר להם להאשים את צור בעבירות שעונשן 3-5 שנות מאסר, ועל-כ'פנים אין עימן קלון כה גדול — שכן, מי בימינו אינו מחזיק קופסה ב' או מקבל עמלות? למעשה, שימרון וקדמי סיכמו כבר את כתב-האי-שום שיוגש על בסיס החומר שהיה בידי המישטרה, אשר ידעה כי אין לה כל סיכוי להביא את מיסמכי החברה לישראל ות-מעשים הפיננסיים של צור.

ביום שלישי, ה-18 במאוס, סוכם בין ההגנה והתביעה כי כתב-האי-שום יוגש ביום השישי הקרוב שלאחר-מכן, וקרוב לוודאי שהמישטרה לא תתנגד לשיחרורו של צור בערבות עד המישפט. באותו יום נפגש שימרון עם צור, ויעץ לו לסרב להיחקר בנימוק כי הוא עיף. אומנם, החוקרים הסתמכו על תקנות ההגנה ה-מחייבות את הנחקר להשיב לכל שאלה

מיכאל ליב'י